Petrus <Lombardus>; Henricus <de Gorichem> [Comm.]: Sententiarum libri IV (cum conclusionibus Henrici de Gorichem et problematibus S. Thomae articulisque Parisiensibus)
[Freiburg i. Br.: Kilian Fischer], [ca. 1492]

recte viuitur ꝛ qua nullus male vtitur. Secundo probat eam in speciali de virtute iusticie. de qua beatus Augustin⁹ ait. ꝙ null⁹ eam in homine efficit nisi de⁹. Tertio ꝓbat eam specialiter de fide quā ſm ap̄lm solus deus infundit. Et subdit ꝙ omnis motus et effectus mētis ex libero arbitrio est. sed bonus quidez est ex gratia ꝛ libero arbitrio simul. motus aūt ꝛ effect⁹ malus ex libero arbitrio. qḋ ꝓbat autoritate bti Augustini. Ex qua vna cū p̄dictis infert. ꝙ virtus non est motus vel affectus animi. sed qualitas animā informans qḋ de gratia que etiā virtus dici pōt asserit fore censendum ¶ Secūda ꝓpositio est hec. Quis absq̄ libero arbitrio mereri non possumus. gratia tñ principale merendi erit principiū Hanc magister ponens sentētialiter dicit. ꝙ q̄uis nullū meritum sit in hoīe qḋ nō sit ꝑ liberū arbitriū. principalis tñ causa merendi est ipsa gratia gratum faciens. sed nō gratis data que est donum dei. qua sanatur ꝛ iuuatur hoīs voluntas. vt sit bona ꝛ ꝓducat bonas operationes ꝛ sic ex gratia ꝛ libero arbitrio quod est anime potententia ꝓcedit primus bonus motus mentis. cui correspondet primū meritum hominis. Unde subdit ꝙ gratia est qua virtutes mereri dicunt inquantum per actus ipsa meretur. Et infert ꝙ ex actibus virtutum boni sumus ꝛ iuste viuimus. Et ꝙ beatus Augustinus in principio hui⁹ distinctionis dicit vsum liberi arbitrij virtutē esse. ibi sumpsit virtutem ꝓ actu virtutis. quia alias sibiipsi contradiceret ¶ Tertia propositio est hec. Fides ꝛ charitas nō sunt motus seu affectus mentis. sed virtutes mentē mouētes. Hanc magister ꝓbans recitat quandam opinionē quorundam introductam ex verbis augustini. quibus vt supra dictum est in prima propositione videtur dicere Aug⁹. ꝙ vsus liberi arbitrij sit virtus ꝛ vsus ꝟtutis ꝛ dicit quosdam opinatos fuisse ꝙ virtutes essent ꝓprie actus potentiaꝝ naturalium. non tamen omnes sed tantūmodo interiores in mente. quas licet deus faceret: nihilominus liberi arbitrij dicerent esse. Sz actus exteriores puta qui ꝑ corpus gerunt: dixerūt esse ꝓprie actus virtutū ꝛ nō virtutes. Uñ dixerūt ꝙ dictum beati Augustini quo dixit vsum liberi arbitrij esse virtutem. intelligi deberet de motu siue de actu interiori. quē ipsi virtutem dicebant. Qḋ cōfirmabant per hoc ꝙ idem beatus Augustinus dicit super Johannē ꝙ fides est credere quod nō vides. Cū ergo credere sit motus mentis interior: videt ꝙ virtus fidei sit interior mentis motus. Et similiter dicebāt de alijs virtutibus fore iudicandū. Sed mgr̄ illam opinionē remouens dicit beati Augustini autoritates innuētes ꝙ fides ꝛ charitas sint motus aīme seu mentis nō esse sic intelligendas vt sonant. sed cū dicit ꝙ fides sit credere quod non vides hoc est ac si diceret. Fides est virtus mouens ad credendum qḋ nō vides. ꝛ sic de singulis virtutibus cōformiter est Et tñ in speciali.

¶ Predicta repetit vt alia addat diffinitam assignationē ponens de gratia ꝛ libero arbitrio ꝯtra pelagianos. a

XXVIII

ID vero icon cusse ꝛ incūctanter teneam⁹ liberū arbitriū sine gratia p̄ueniēte ꝛ adiuuante nō sufficere ad salutē ꝛ iusticiā obtinendā. nec meritis p̄cedentib⁹ grām dei aduocari. sicut pelagiana heresis tradidit. Nā vt ait Aug. i p̄mo li. retractationū. Noui heretici Pelagiani liberū sic asserūt volūtatis arbitriū. vt grē dei non relinquant locū. quā ſm merita nostra dari asserūt. ¶ Pelagianoꝝ heresis omniū recentissima a pelagio monacho est exorta. Hi dei gratie qua p̄destinati sum⁹. ꝛ qua meruimus de potestate tenebraꝝ erui. intantū inimici sunt. vt sine hac credāt hoīem posse facere oīa diuina mandata. Deniq̄ pelagi⁹ a fratribus increpat⁹ ꝙ nihil tribueret adiutorio gratie dei. ad eius mandata facienda. non eā libero arbitrio ꝓponebat. sed infideli calliditate supponebat dicens. ad hoc eam dari hominibus. vt que facere per liberū arbitrium iubētur facilius possint implere per gratiā. Dicendo vtiq̄ facilius possint voluit credi. ꝛ si difficilius: tamē posse homines sine gratia facere iussa diuina. Illam ꝟo gratiam dei sine qua nihil boni possumus facere. non esse dicunt nisi in libero arbitrio. qḋ nullis suis p̄cedentibus meritis ab illo accepit nostra natura. ipso ad hoc tantū iuuāte nos per suā legem atq̄ doctrinā: vt discam⁹ que facere ꝛ que sperare debemus. Non autem ad hoc per donū spiritussancti. vt que didicerimus esse facienda faciam⁹. Ac ꝑ hoc diuinitus nobis dari scientiā cōfitentur. qua ignorantia pellitur. charitatē autez negant diuinit⁹ dari qua pie viuitur. vt scz sit donuz dei scientia que sine charitate inflat. ꝛ nō sit donum dei ipsa charitas. que vt scientia nō inflet: edificat. Destruūt etiā oratiōes quas facit ecclesia siue ꝓ infidelibus ꝛ doctrine dī resistentibus vt cōuertant ad deum. siue ꝓ fidelibus vt augeatur eis fides ꝛ perseuerēt in ea. Hec quippe non ab ipso accipere. sed a seipsis homines habere contendunt. gratiam dei qua liberamur ab impietate dicētes ſm merita nostra dari. Paruulos etiam sine vllo peccati originalis vinculo asserūt nasci

Que sit heresis pelagianorū de grā ꝛ libero arbitrio.

Aug⁹. in li. de heresibus

¶ Hic ponit ea quibus suū ꝯfirmant errorē verbis Augustini ꝯtra ipm vtētes. b

QZ vero dicunt sine gratia hominē per liberū arbitriū omnia iussa implere hmōi inductionib⁹ muniunt. Si inquiūt nō potest ea facere homo que iubent. nō est ei imputandū ad mortez. Sicut tu ipse Aug⁹. in lib. de libero arbitrio asseris Quis inquis peccat in eo quod nullo modo caueri potest? Peccatur autem. Caueri ergo potest. Hoc testimonio Augustini Pelagius vsus est: disputans aduersus eum.

Testimoniuz Augu. inducit Pelagius pro se

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-iv-333/0199
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt
gefördert durch die DFG